

Borås kommun

boras.stad@boras.se

Rektorn vid Kerstinsgårdskolan

marita.nertby@boras.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Kerstinsgårdskolan
i Borås kommun

Tillsyn i Kerstinsgårdskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Borås kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Kerstinsgårdskolan besöktes av Skolinspektionen den 11 januari och den 19 februari 2013.

Fakta om skolan

Verksamheten omfattar förskola, fritidshem, förskoleklass och årskurserna 1–3. Vid skolan går 22 elever i förskoleklass och 54 i grundskolan. Kerstinsgårdskolan är en åldersintegrerad verksamhet. Verksamheten är uppdelad på fyra avdelningar med elever från förskoleklass till årskurs 3. Varje avdelning består av cirka 30 barn. Barnen i förskolan är tillsammans med eleverna i fritidshemmet morgon och eftermiddag. Förskoleklassens elever är ibland själva och ibland med förskolebarnen. Vissa arbetspass i veckan är de även med eleverna i årskurserna 1-3. Eleverna i årskurserna 1-3 undervisas både i åldersblandade och i åldershomogena grupper. Skolan leds vid tiden för tillsynen av en rektor (40 procent) som tillika är förskolechef (60 procent).

Skolan redovisar elevernas resultat i årskurs 3. Läsåret 2011/12 framgår att 81 procent av eleverna når kunskapskraven för godtagbara kunskaper i ämnet matematik, 91 procent i svenska, 94 procent i naturorienterande ämnen och 94 procent i samhällsorienterande ämnen.

Offentlig statistik visar att eleverna i årskurs 3 på Kerstinsgårdskolan som nått kravnivån på samtliga delprov i matematik läsåret 2011/12 är 76 procent vilket är högre än kommunen och riket. I svenska är det 67 procent som nått kravnivån på samtliga delprov, vilket är lägre än kommunen och riket.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen bedömer att rektor och lärare inte har skolans utveckling i fokus på det sätt som skulle behövas för att eleverna utifrån sina förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt. Detta är särskilt tydligt i årskurs 3. Den åldersintegrerade undervisning skolan valt i flertalet ämnen leder till att kunskapsutvecklingen för dessa elever avtar. Skolans inriktning på att beakta hela elevens dag går ibland ut över utvecklingen av skoldelen i verksamheten. Rektor och lärare bör därför analysera hur de kan utveckla sitt arbete och sin organisation så att alla elever ska kunna utvecklas så långt som möjligt.

Rektor vid Kerstinsgårdskolan tar inte ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Att utvärdera skolans samlade resultat är viktiga underlag för en skolas kvalitetsarbete så att skolan kan ompröva sina metoder för att öka måluppfyllelsen. Tillsynen visar att Kerstinsgårdskolan kvalitetsarbete saknar viktiga inslag och därför måste förbättras.

Det framkommer inte annat än att elever vid Kerstinsgårdskolan har en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Skolan är organiserad på ett sätt som främjar arbetet med normer och värden med ett fokus på gruppdynamik och där elevernas hela dag beaktas.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudman och rektor måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 14 juni 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Eleverna ska få det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.
- Skolan ska ge studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Rektor ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Vid utredningen ska samråd ske med elevhälsan.
- Rektor ska se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

I skollagen anges att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. I skollagen anges vidare att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Av samtal med rektorn och lärare framkommer att skolan har rutiner för att identifiera elever som kan befaras inte nå kunskapskraven. Rektorn ser till att elevens behov utreds men uppger att det kan ta lång tid. Även lärare uppger att det kan ta lång tid med utredningar. Rektor uppger även att det bara hålls möten med elevhälsan en gång per månad. Rektor uppger att lärarna vanligen vidtalar elevhälsan vid utredningen men att det inte alltid är så att elevhälsan utreder eller aktivt medverkar i utredningen. Lärare uppger att det förekommer att åtgärder som elever behöver inte genomförs eller tas upp i åtgärdsprogrammen. Lärare uppger vidare att elevhälsan vidtalas i de flesta ärenden men att de vanligen själva upprättar åtgärdsprogram efter samråd med specialpedagog. Detta förfarande är vanligt när det gäller åtgärdsprogram av pedagogisk karaktär. Rektor uppger dock att rutinerna runt samråd med elevhälsan, främst avseende kurator och psykolog, inte har kunnat följas under hösten 2012 på grund av att det saknats personal. Detta bekräftas även i de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av och efter samtal med lärare och elevhälsa.

I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte alltid vilka elevens behov är utan är mer en beskrivning av vilka åtgärder som behöver sättas in. Åtgärdsprogrammen anger lång- och kortsiktiga mål och när åtgärderna ska följas upp. Däremot anges inte hur behoven ska tillgodoses, det saknas ofta en koppling mellan behov, mål och föreslagna åtgärder. Exempelvis anges det i ett åtgärdsprogram att: "En elev behöver stöttning med språk och samspel med sina kompisar". Som mål anges: "Öka ordförrådet, stärka självkänslan och hantera känslor och relationer". Under åtgärderna som sen följer återfinns få eller inga åtgärder vare sig på skol- grupp- eller individnivå som har bäring på detta behov och dessa mål. Istället finns åtgärder angivet, exempelvis hemspråksundervisning, som inte är särskilt stöd. Övriga insatser är av karaktären individuell anpassning som inte nödvändigtvis behöver ske inom ramen för ett åtgärdsprogram, exempelvis att: "läraren förvissas sig om att eleven har förstått arbetsuppgiften och kommit igång med arbetet." Det framgår inte heller hur åtgärdsprogrammen ska följas upp och utvärderas. Det anges när uppföljning ska ske men inte hur det ska följas upp.

Rektor och lärare uppger att inte alla elever som behöver det får studiehandledning på modersmålet. De uppger att det saknas personal med språkkunskaper för vissa språk och att det är Borås kommun centralt som har ansvaret för att dessa elever ska få studiehandledning på modersmålet. Skolan vidtar inga ytterligare och egna åtgärder för att tillgodose dessa elevers rätt till studiehandledning på modersmålet.

Av utredningen framgår att eleverna inte får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver. Vidare framgår att utredning av en elevs behov av särskilt stöd inte alltid sker skyndsamt och att samråd med elevhälsan inte alltid sker i fall där det är behövligt. De åtgärdsprogram som beslutats anger inte alltid vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Av utredningen framgår också att alla elever som behöver det inte får studiehandledning på modersmålet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Borås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor ska särskilt verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.
- Rektor ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett kvalitetsarbete som

består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls och kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för skolans resultat och för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn ansvarar vidare för att kvalitetsarbetet är dokumenterat. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Rektor uppger att det finns brister när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet. Det har, enligt rektor, varit svårt att verka för att utbildningen i skolan planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Rektor uppger att skolans utveckling diskuteras men att det är vanligt att det sker en förskjutning i diskussionen till hela verksamheten och till hur man arbetar med hur fritidshemmen kompletterar skolan mer än skolan i sig. Rektor menar att fokus legat på att få en helhetssyn på barn och elevers hela dag vilket lett till att utbildningsdelen i skolan ibland inte prioriterats eller fått den plats i utvecklingsarbetet som den borde ha.

Skolan redovisar inga dokument som följer upp elevernas kunskapsresultat på skolnivå eller analyser i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektor uppger att detta är ett utvecklingsområde för skolan.

Lärare uppger att det inte genomförs systematiska och kontinuerliga uppföljningar av utbildningen och att det inte heller genomförs ett systematiskt utvecklingsarbete som tar sin utgångspunkt i de mål som finns för utbildningen. Lärare uppger att de främst diskuterar elevernas resultat med varandra och i arbetslagen. Rektor uppger att man vid skolkonferenserna diskuterar elevernas kunskapsresultat på individnivå. Det är vanligen en diskussion om vilka elever som inte når kunskapskraven i olika ämnen. Men rektor uppger att det inte är strukturerat och att det inte diskuteras kunskapsresultat på skolnivå i termer av hur det går generellt i olika årskurser eller om det finns en röd tråd genom alla årskurser i olika ämnen. Kvalitetsarbetet handlar enligt lärarna mest om vilka satsningar Borås kommun vill genomföra och inte vad skolan behöver utveckla för att eleverna ska nå en högre måluppfyllelse. Detta bekräftas även av rektor.

Tillsynen visar att skolans kvalitetsarbete brister även inom andra viktiga områden. Det finns till exempel ingen tydlig analys av resultaten av skolans vidtagna åtgärder när det gäller vädergrundsarbetet eller hur skolans arbete med särskilt stöd har påverkat elevernas kunskapsutveckling. Enligt rektor finns det

inga fastställda rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen. Rektor svara på de olika kvalitetsrapporter som huvudmannen efterfrågar men har inte anmält andra utvecklingsbehov som att det saknats lärare för undervisning i vissa ämnen och årskurser eller att det saknats vissa språkområden inom studiehandledning på modersmålet.

Av utredningen framgår att rektorn inte verkar för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen. Vidare visar utredningen att skolan saknar ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå med inriktning på att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra författningar uppfylls. Det saknas också rutiner för att dokumentera kvalitetsarbetet. Detta innebär att rektor inte tar ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete bestående i planering och uppföljning av utbildningen vid skolenheten, samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen och utveckla utbildningen. Det saknas även rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 9 § skollagen, 4 kap. 4 – 7 §§ skollagen

Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Borås kommun en anmärkning.

Borås kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 14 juni 2013.

Trygghet och studiero

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolan har inte rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.

Motivering

Enligt skollagen är lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Vid intervju med rektor framkommer det att skolan saknar rutiner för hur rektor ska anmäla signaler om kränkande behandling till huvudmannen.

Enligt rektor bedrivs värdegrundsarbetet i övrigt ändamålsenligt. Rektor och lärare uppger att organisationen gör att barn och elever vistas i små grupper. Personalen skapar långvariga relationer med barn och elever på avdelningen. De yngre har de äldre som goda förebilder. "På Kerstinsgården har vi hjälpsamma elever som känner ett ansvar för att vara goda förebilder. Detta ger en god studiemiljö" säger rektor. Rektor och personal beskriver överlag att det är ett mjukt och gott bemötande åt alla håll, både elever sinsemellan och mellan elever och personal. Kränkningar förekommer sällan.

Utredningen visar att det vid tillsynen av Kerstinsgårdskolan inte framkommer annat än att elever vid Kerstinsgårdskolan erbjuds en utbildning som är utformad på ett sådant sätt att elever har en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Men utredningen visar att skolan inte har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen. Skolinspektionen bedömer att överträdelsen är mindre allvarlig eftersom det vid tillsynen inte framkommer annat än att arbetet mot kränkande behandling i övrigt bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Huvudmannen tilldelas därför en anmärkning och ska avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 10 § första stycket skollagen

Bedömning och betygssättning**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser inte elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

- I de individuella utvecklingsplanerna framgår inte vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. I de individuella utvecklingsplanerna ska det vidare framgå en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Vid skolan genomförs utvecklingssamtal en gång per termin och i samband med dessa upprättas en individuell utvecklingsplan och ges skriftliga omdömen. De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna som Skolinspektionen tagit del av saknar i de flesta fall en koppling till kunskapskraven. Flera av de individuella utvecklingsplanerna innehåller heller inte en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Skolans lärare berättar att de använder ett digitalt dokumentationssystem där läraren kan ange en prognos i vilken mån eleven bedöms kunna nå kunskapskraven. Det är lärarens prognos som eleven får som ett skriftligt omdöme i varje ämne. Den kan vara formulerad mycket kort. I ett omdöme ges exempelvis en beskrivning av några kunskapskrav i biologi och i övrigt bara "prognos att nå målen för åk 3" för en elev i årskurs 2 gällande ämnena samhällskunskap, religion, historia, biologi, fysik, kemi och teknik. I samma exempel saknades det även omdömen i ämnena matematik, engelska samt idrott och hälsa trots att eleven fått undervisning i dessa ämnen under terminen.

Rektorn menar att de skriftliga omdömen som lämnas till elev och vårdnadshavare i kombination med elevens IUP samt att den genomgång som sker vid utvecklingssamtalet mycket väl beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

Av utredningen framkommer att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna inte avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven eftersom de skriftliga omdömena endast innehåller lärares prognos, utan vidare kommentarer, av i vilken mån eleven bedöms nå kunskapskravens nivå. I de individuella utvecklingsplanerna framgår inte heller vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Skolinspektionen vill dock framhålla att det inte är tillräcklig att endast ge en muntlig information om elevens kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att överträdelsen är mindre allvarlig då det vid tillsynen framkommer att skolans lärare framhåller att elev och vårdnadshavare vid utvecklingssamtalen får en muntlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen eleven har fått undervisning i. Huvudmannen tilldelas en anmärkning och ska avhjälpa bristen.

Författning

10 kap. 13§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Elisabeth Fogelberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Jonas Nygren
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).